

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 25 januari 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Förordning (EG) nr 44/2001 – Artiklarna 15 och 16 – Domstols behörighet vid konsumenttvister – Begreppet ’konsument’ – Överlåtelse mellan konsumenter av anspråk som kan åberopas mot en och samma näringsidkare”

I mål C-498/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) genom beslut av den 20 juli 2016, som inkom till domstolen den 19 september 2016, i målet

Maximilian Schrems

mot

Facebook Ireland Limited,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna J. Malenovský, M. Safjan (referent), D. Šváby och M. Vilaras,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: handläggaren M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 19 juli 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Maximilian Schrems, genom W. Proksch och H. Hofmann, Rechtsanwälte,
- Facebook Ireland Limited, genom N. Pitkowitz, M. Foerster, och K. Struckmann, Rechtsanwälte,
- Österrikes regering, genom G. Eberhard och G. Kunnert, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze, R. Kanitz och M. Hellmann, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

– Portugals regering, genom M. Figueiredo, L. Inez Fernandes och S. Duarte Afonso, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och M. Heller, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 14 november 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 15 och 16 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Maximilian Schrems, bosatt i Österrike, och Facebook Ireland Limited, med säte i Irland, angående yrkanden om fastställelse, upphörande, tillgång till uppgifter och redovisning samt om erläggande av 4 000 euro beträffande privata Facebook-konton som tillhör Maximilian Schrems och sju andra personer som överlåtits sina anspråk rörande dessa konton på Maximilian Schrems.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 44/2001

- 3 Skälen 8, 11 och 13 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”(8) De tvister som omfattas av denna förordning måste ha territoriell anknytning till de medlemsstater som är bundna av förordningen. Gemensamma behörighetsregler bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i någon av dessa medlemsstater.

...

(11) Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. I fråga om juridiska personer bör hemvisten definieras autonomt så att de gemensamma reglerna blir klara och behörighetskonflikter kan undvikas.

...

(13) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.”

- 4 I artikel 2 i förordningen föreskrivs följande:

”1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den staten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.

2. För den som inte är medborgare i den medlemsstat där han har hemvist gäller samma bestämmelser om domstols behörighet som för statens egna medborgare.”
- 5 Avsnitt 4 i kapitel II i förordning nr 44/2001, med rubriken ”Behörighet vid konsumenttvister”, omfattar artiklarna 15–17.
- 6 Artikel 15 i förordningen har följande lydelse:
- ”1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5 punkt 5, bestämmelserna i detta avsnitt
- a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen ska erläggas i särskilda poster,
 - b) om avtalet gäller lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
 - c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.
2. Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat, skall han anses ha hemvist i den staten såvitt avser tvister som hänför sig till denna verksamhet.
3. Bestämmelserna i detta avsnitt skall inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och in kvartering för ett pris där allt är inkluderat.”
- 7 Artikel 16 i förordningen har följande lydelse:
- ”1. Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller vid domstolen i den ort där konsumenten har hemvist.
2. Talan mot en konsument får av den andra avtalsparten väckas endast vid domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har hemvist.
3. Dessa bestämmelser inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.”
- 8 Artikel 17 i förordningen har följande lydelse:
- ”Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet
- 1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
 - 2) ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller
 - 3) har ingåtts av en konsument och dennes avtalspart, vilka vid avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet ger domstolarna i den medlemsstaten behörighet, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den medlemsstaten.”

Förordning (EU) nr 1215/2012

- 9 Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1) upphävdes förordning nr 44/2001. Enligt artikel 66.1 i förordning nr 1215/2012 ska emellertid förordningen tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts från och med den 10 januari 2015.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Maximilian Schrems har sedan år 2008 varit användare av det sociala nätverket Facebook. Till att börja med använde han detta sociala nätverk uteslutande för privata ändamål under ett falskt namn. Sedan år 2010 har han ett särskilt Facebook-konto som han endast använder för sina privata angelägenheter såsom att utbyta foton, chatta och posta meddelanden med cirka 250 vänner. På detta konto skriver han sitt namn med kyrilliska bokstäver för att man inte ska kunna hitta honom genom sökningar på hans vanliga namn. Därutöver har han sedan år 2011 även en Facebook-sida som han själv har registrerat och skapat för att informera internet-användare om sina aktioner mot Facebook Ireland, sina föredrag, deltagande i paneldiskussioner och framträdande i media, samt även för att starta insamlingar av medel och göra reklam för sina böcker.
- 11 Sedan augusti 2011 har Maximilian Schrems ingett 23 klagomål mot Facebook Ireland till den irländska dataskyddskommissionen, varav ett ledde till en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen (dom av den 6 oktober 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650).
- 12 Maximilian Schrems har publicerat två böcker om sin aktion mot påstådda dataskyddsöverträdelser och han har hållit föreläsningar, vissa av dem mot betalning, bland annat hos professionella arrangörer. Han har vidare registrerat ett antal webbplatser såsom bloggar, internetpetitioner samt webbplatser för crowdfunding till stöd för aktioner mot svaranden i det nationella målet. Dessutom har han grundat en förening med syfte att se till att den grundläggande rättigheten när det gäller dataskydd respekteras. Han har även mottagit olika utmärkelser och fått fler än 25 000 människor från hela världen att överlåta sina anspråk till honom för att han ska göra dessa gällande i förevarande mål.
- 13 Den förening som Maximilian Schrems har grundat för att se till att rätten till dataskydd iaktas har inte något vinstdrivande ändamål och målsättningen är att se till att den grundläggande rättigheten vad gäller dataskydd respekteras, att bedriva sådant nödvändigt anknutet informations- och mediearbete samt tillhandahålla policyinformation. Föreningens syfte är att finansiellt understödja pilotmål av allmänt intresse mot företag som potentiellt hotar denna grundläggande rättighet. Det är även fråga om att tillhandahålla nödvändig finansiering och för detta ändamål samla in pengar, förvalta dessa och dela ut dem.
- 14 Maximilian Schrems har i huvudsak gjort gällande att svaranden har gjort sig skyldig till flera fall av överträdelser av bestämmelserna om skydd av personuppgifter, särskilt Datenschutzgesetz 2000 (österrikisk dataskyddslag 2000), Data protection Act 1988 (Irländsk dataskyddslag 1988) och Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 1995, s. 31).
- 15 Maximilian Schrems väckte talan vid Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (regional domstol för civilmål i Wien, Österrike) och framförde detaljerade yrkanden som avsåg, för det första, fastställelse av att svaranden i det nationella målet är en ren tjänsteleverantör och att denna är skyldig att följa lämnade instruktioner eller att svaranden har ställning som uppdragsgivare när behandlingen sker för egna ändamål, samt fastställelse av att avtalsbestämmelser som rör användningsvillkoren är ogiltiga, för det andra, upphörande med att för egna ändamål eller för tredje mans ändamål använda

Maximillian Schrems uppgifter, för det tredje, tillhandahållande av information om användningen av hans uppgifter och, för det fjärde, redovisning av konton och verkställighet vad gäller ändring av avtalsklausuler, skadestånd och obehörig vinst.

- 16 Maximillian Schrems grundar härvidlag talan både på sina egna anspråk och på motsvarande anspråk som sju andra avtalsparter till svaranden, som också är konsumenter och bosatta i Österrike, Tyskland och Indien, överlåtit till honom med anledning av hans aktion mot Facebook Ireland.
- 17 Enligt Maximillian Schrems är nämnda domstol internationellt behörig i konsumenttvister i enlighet med artikel 16.1 i förordning nr 44/2001.
- 18 Facebook Ireland har bland annat invänt att det saknas internationell behörighet.
- 19 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (regional domstol för civilmål i Wien) avvisade Maximillian Schrems talan med motiveringen att han även använde Facebook yrkesmässigt och därför inte kunde åberopa domstolens behörighet vid konsumenttvister. Enligt denna domstol överförs inte den domstolsbehörighet som gäller för överlåtaren personligen till förvärvaren av anspråken.
- 20 Maximillian Schrems överklagade förstainstansdomstolens beslut till Oberlandesgericht Wien (regional domstol i andra instans, Wien, Österrike). Denna domstol ändrade delvis beslutet. Den godtog de yrkanden som hänför sig till det avtal som ingåtts mellan Maximillian Schrems personligen och svaranden. Däremot biföll den inte överklagandet i den del talan rörde de överlåtna anspråken, med motiveringen att behörigheten i konsumenttvister enbart gäller för den aktuella kändans egna yrkanden. Av denna anledning kunde Maximillian Schrems inte med framgång åberopa en tillämpning av artikel 16.1 andra ledet i förordning nr 44/2001 i fråga om de överlåtna anspråken. I övriga delar godtog emellertid inte denna domstol de invändningar om rättegångshinder som anförts av Facebook Ireland.
- 21 Båda parter överklagade detta beslut till Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike).
- 22 Denna domstol har konstaterat att om kändans anses vara ”konsument” ska förfarandet inledas i Wien. Detsamma gäller förfarandet avseende anspråk som härrör från konsumenter bosatta i Wien. Detta utgör inte en ytterligare väsentlig belastning för svaranden i det nationella målet om det aktuella förfarandet även omfattar andra överlåtna anspråk som görs gällande mot svaranden.
- 23 Den hänskjutande domstolen finner dock mot bakgrund av EU-domstolens rättspraxis att det inte med tillräcklig säkerhet går att besvara frågan huruvida en konsument, till vilken anspråk från andra konsumenter överlåtit för att gemensamt göra dessa gällande, kan åberopa domstolens behörighet vid konsumenttvister.
- 24 Mot denna bakgrund beslutade Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen) att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen:
 - ”1) Ska artikel 15 i förordning nr 44/2001 ... tolkas så, att en ’konsument’, i den mening som avses i denna bestämmelse, förlorar denna ställning när han eller hon – efter en längre tids användning av ett privat Facebook-konto – i samband med framförandet av sina anspråk har publicerat böcker, har hållit föredrag, ibland mot ersättning, förvaltar websidor, samlar in pengar för förfarandet att driva anspråken och har övertagit anspråk från ett stort antal konsumenter mot att de garanteras behållningen av en eventuell framgång med talan efter avdrag för rättegångskostnader?

- 2) Ska artikel 16 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att en konsument i en medlemsstat, samtidigt som han eller hon framför egna anspråk med anledning av ett konsumentavtal vid den domstol där han eller hon har hemvist, även får göra gällande liknande anspråk från andra konsumenter med hemvist
- a) i samma medlemsstat,
 - b) i en annan medlemsstat, eller
 - c) i ett tredjeland,

när dessa konsumenter överlåtit sina anspråk som härrör från konsumentavtal som ingåtts med samma svarande och avser samma rättsliga sammanhang, och när överlåtelsetransaktionen inte omfattas av kärandens yrkesmässiga verksamhet utan syftar till att gemensamt göra gällande anspråken?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 15 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en användare av ett privat Facebook-konto inte förlorar sin ställning som ”konsument” i den mening som avses i denna artikel när vederbörande publicerar böcker, håller föredrag, förvaltar webplatser, samlar in medel och övertar anspråk från ett stort antal konsumenter i syfte att göra dessa gällande i domstol.
- 26 Inledningsvis erinrar EU-domstolen dels om att förordning nr 44/2001 har ersatt konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt successiva konventioner om nya medlemsstaters tillträde till denna konvention, dels om att EU-domstolens tolkning av bestämmelserna i denna konvention även är giltig för bestämmelserna i den ovannämnda förordningen, när dessa kan anses motsvara varandra (dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 21 och där angiven rättspraxis), vilket är fallet i detta mål.
- 27 Enligt systematiken i förordning nr 44/2001 är den allmänna principen att domstolarna i den medlemsstat i vilken svaranden har hemvist är behöriga, vilket slås fast i artikel 2.1 i denna förordning. Det är endast med undantag från denna princip som denna bestämmelse innehåller en uttömmande uppräkningsavseende de fall då talan mot svaranden får eller måste väckas vid en domstol i en annan medlemsstat. Följaktligen ska de behörighetsregler som utgör undantag från denna allmänna princip tolkas restriktivt, på så sätt att de inte kan ge upphov till en tolkning som går längre än de fall som uttryckligen anges i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 32).
- 28 Även om de begrepp som används i förordning nr 44/2001, särskilt begreppen i artikel 15.1 i nämnda förordning, ska tolkas självständigt, huvudsakligen med beaktande av förordningens systematik och syften, för att säkerställa att förordningen tillämpas enhetligt i samtliga medlemsstater (dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 22 och där angiven rättspraxis), är det nödvändigt – för att säkerställa överensstämmelse med de mål som eftersträvas av unionslagstiftaren på området för konsumentavtal och konsekvensen i unionsrätten – att även beakta begreppet ”konsument” i andra bestämmelser i unionsrätten (dom av den 5 december 2013, Vapenik, C-508/12, EU:C:2013:790, punkt 25).
- 29 Domstolen har härvidlag fastställt att begreppet ”konsument”, i den mening som avses i artiklarna 15 och 16 i förordning nr 44/2001, ska tolkas restriktivt, varvid hänsyn ska tas till personens ställning i ett visst avtal med beaktande av avtalets art och syfte och inte till personens subjektiva situation. En

och samma person kan nämligen anses vara konsument inom ramen för vissa transaktioner och näringsidkare inom ramen för andra transaktioner (se, för ett likande resonemang, dom av den 3 juli 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, punkt 16, och dom av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 36).

- 30 Mot bakgrund härav har domstolen konstaterat att det endast är sådana avtal som har ingåtts utanför och oberoende av all slags affärs- eller yrkesverksamhet och oberoende av sådana ändamål, enbart för att tillgodose en enskild persons privata konsumtion, som omfattas av de särskilda bestämmelserna i denna förordning om skydd av konsumenter, såsom den svagare parten, medan ett sådant skydd inte är motiverat när det är fråga om avtal som rör affärs- eller yrkesverksamhet (se, för ett likande resonemang, dom av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 36).
- 31 Härav följer att de specifika behörighetsreglerna i artiklarna 15–17 i förordning nr 44/2001 i princip endast kan tillämpas om avtalet mellan parterna syftar till icke yrkesmässig användning av den berörda varan eller tjänsten (se, för ett liknande resonemang, domen av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 37).
- 32 När det mer specifikt gäller en person som ingår ett avtal för en användning som delvis hänför sig till dennes yrkesverksamhet och således endast delvis ligger utanför denna verksamhet, har domstolen konstaterat att personen i fråga endast kan omfattas av dessa bestämmelser för det fall att kopplingen mellan nämnda avtal och den berörda personens yrkesverksamhet är så svag att den har en marginell och blott försumbar roll i den transaktion för vilken avtalet ingåtts, sedd ur ett helhetsperspektiv (se, för ett liknande resonemang, domen av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 39).
- 33 Det är mot bakgrund av dessa principer som domstolen ska pröva om en användare av ett Facebook-konto inte förlorar sin ställning som ”konsument” i den mening som avses i artikel 15 i förordning nr 44/2001 under sådana omständigheter som är aktuella i det nationella målet.
- 34 Det framgår härvidlag bland annat av begäran om förhandsavgörande att Maximillian Schrems inledningsvis, mellan åren 2008 och 2010, använde ett Facebook-konto som han hade öppnat uteslutande för privata ändamål, samt att han från och med år 2011 även använde en Facebook-sida.
- 35 Enligt käranden i det nationella målet föreligger två separata avtal, ett för Facebook-sidan och ett annat för Facebook-kontot. Facebook Ireland har däremot gjort gällande att Facebook-kontot och Facebook-sidan utgör delar av en och samma avtalsrelation.
- 36 Även om det ankommer på den hänskjutande domstolen att fastställa huruvida Maximillian Schrems och Facebook Ireland faktiskt är bundna av ett eller flera avtal och att dra konsekvenserna av detta vad gäller ställningen som ”konsument”, bör det klargöras att även en eventuell avtalsrättslig koppling mellan Facebook-kontot och Facebook-sidan inte påverkar bedömningen av en sådan ställning utifrån de principer som angetts i punkterna 29–32 i denna dom.
- 37 I samband med denna bedömning – med hänsyn till det i punkt 29 i denna dom nämnda kravet på att begreppet ”konsument” i den mening som avses i artikel 15 i förordning nr 44/2001 ska tolkas restriktivt – måste det, när det gäller tjänster i form av ett digitalt socialt nätverk som är avsedda att användas under en längre tid, särskilt beaktas hur användningen av dessa tjänster utvecklas över tiden.
- 38 Denna tolkning innebär bland annat att en kärke som använder sådana tjänster endast kan åberopa sin ställning som konsument under förutsättning att den i huvudsak icke yrkesmässiga användningen av dessa tjänster, för vilken vederbörande ursprungligen ingick avtalet, inte därefter väsentligen har fått yrkesmässig karaktär.

- 39 Däremot gäller att med hänsyn till att begreppet konsument definieras som motsats till begreppet näringsidkare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, punkt 16, och dom av den 20 januari 2005, Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, punkt 36), och till att begreppet inte är beroende av de kunskaper och den information som den berörda personen faktiskt innehar (dom av den 3 september 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, punkt 21), leder varken den sakkunskap som denna person kan förvärva inom området för dessa tjänster eller dennes engagemang för att företräda de rättigheter och intressen som användarna av dessa tjänster har till att vederbörande ska anses ha förlorat sin ställning som ”konsument” i den mening som avses i artikel 15 i förordning nr 44/2001.
- 40 En tolkning av begreppet ”konsument” som utesluter sådana verksamheter skulle nämligen förhindra ett effektivt försvar av de rättigheter som konsumenterna har gentemot sina yrkesmässiga avtalsparter, inbegripet rättigheter som rör skydd av deras personuppgifter. En sådan tolkning skulle bortse från det syfte som anges artikel 169.1 FEUF, nämligen att främja deras rätt att organisera sig för att tillvarata sina intressen.
- 41 Mot bakgrund av det ovanstående ska den första frågan besvaras på följande sätt. Artikel 15 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en användare av ett privat Facebook-konto inte förlorar sin ställning som ”konsument” i den mening som avses i denna artikel när vederbörande publicerar böcker, håller föredrag, förvaltar webbplatser, samlar in medel och övertar anspråk från ett stort antal konsumenter i syfte att göra gällande dessa i domstol.

Den andra frågan

- 42 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den inte är tillämplig på en talan som väckts av en konsument vid domstolen på den ort där han eller hon har hemvist för att inte bara göra gällande egna anspråk utan även anspråk som överlåtit av andra konsumenter med hemvist i samma medlemsstat, andra medlemsstater eller tredjeländer.
- 43 Domstolen erinrar om att behörighetsreglerna i avsnitt 4 i kapitel II i förordning nr 44/2001 utgör ett undantag från såväl den allmänna behörighetsregeln i artikel 2.1 i denna förordning, enligt vilken domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga, som den särskilda behörighetsregeln i fråga om avtal i artikel 5 led 1 i denna förordning, enligt vilken domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser är behörig. Dessa regler måste således med nödvändighet tolkas restriktivt (se dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 44 Domstolen har redan framhållit att eftersom det särskilda system som inrättats genom artikel 15 och följande artiklar i förordning nr 44/2001 har till syfte att skydda konsumenten såsom den part i avtalet som anses vara ekonomiskt svagare och rättsligt mindre erfaren i förhållande till den andra avtalsparten, är konsumenten endast skyddad i den mån vederbörande personligen är kärke eller svarande i ett förfarande. En kärke som inte själv är part i det aktuella konsumentavtalet kan därför inte dra nytta av behörigheten i konsumenttvister (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 januari 1993, Shearson Lehman Hutton, C-89/91, EU:C:1993:15, punkterna 18, 23 och 24). Dessa överväganden ska även gälla för en konsument till vilken anspråk från andra konsumenter överlåtit.
- 45 Behörighetsreglerna avseende konsumentavtal i artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 är i enlighet med lydelsen i artikeln nämligen enbart tillämpliga när konsumenten väckt talan mot den andra avtalsparten, vilket alltså förutsätter att konsumenten ingått ett avtal med den näringsidkare mot vilken talan väcks (dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 32).

- 46 Villkoret att det ska föreligga ett avtal mellan konsumenten och den näringsidkare mot vilken talan väcks gör det möjligt att säkerställa förutsebarheten vad gäller behörigheten, vilket utgör ett av de syften som eftersträvas med förordning nr 44/2001, såsom framgår av skäl 11 i förordningen.
- 47 Slutligen, i motsats till vad Maximillian Schrems, den tyska och den österrikiska regeringen har hävdad i det aktuella förfarandet, kan det förhållandet att en konsument på vilken anspråk har överlåtits under alla omständigheter får väcka talan vid domstolen på sin hemvistort för att där göra gällande sina personliga anspråk som grundar sig på ett avtal som ingåtts med svaranden, vilka motsvarar de överlåtna anspråken, inte leda till att de överlåtna anspråken också omfattas av denna domstols behörighet.
- 48 Som domstolen har påpekat i ett annat sammanhang kan en överlåtelse av fordringar inte i sig påverka fastställandet av behörig domstol (dom av den 18 juli 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punkt 58, och dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 35). Härav följer att behörighet för domstolar andra än de som uttryckligen anges i förordning nr 44/2001 inte kan fastställas genom att flera anspråk koncentreras till en enda käreande. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 98 i sitt förslag till avgörande kan en sådan överlåtelse som det är fråga om i det nationella målet inte utgöra grund för en ny specifik behörighet för den konsument på vilken anspråken överlåtits.
- 49 Mot bakgrund av det ovanstående ska den andra frågan besvaras på följande sätt. Artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den inte är tillämplig på en talan som väckts av en konsument vid domstolen på den ort där han eller hon har hemvist för att inte bara göra gällande egna anspråk utan även anspråk som överlåtits av andra konsumenter med hemvist i samma medlemsstat, andra medlemsstater eller tredjeländer.

Rättegångskostnader

- 50 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) Artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att en användare av ett privat Facebook-konto inte förlorar sin ställning som "konsument" i den mening som avses i denna artikel när vederbörande publicerar böcker, håller föredrag, förvaltar webbplatser, samlar in medel och övertar anspråk från ett stort antal konsumenter i syfte att göra gällande dessa i domstol.**
- 2) Artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den inte är tillämplig på en talan som väckts av en konsument vid domstolen på den ort där han eller hon har hemvist för att inte bara göra gällande egna anspråk utan även anspråk som överlåtits av andra konsumenter med hemvist i samma medlemsstat, andra medlemsstater eller tredjeländer.**

Underskrifter